

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการ” ภายใต้โครงการพัฒนาและการเสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการสู่การสร้างและการใช้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และ
- 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่สามารถนำไปสู่องค์กรแห่งการส่งเสริมสิทธิการได้รู้ของภาคประชาชน

ทั้งนี้จากการศึกษาคณะวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ประการที่หนึ่ง สำหรับรูปแบบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐนั้นพบว่าหน่วยงานภาครัฐต้นแบบ มีรูปแบบการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการทั้งสิ้น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารและหมวดหมู่เอกสารของราชการตามระเบียบการบริหารงานราชการทั่วไป 2) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารและหมวดหมู่เอกสารของราชการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย 3) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารและหมวดหมู่เอกสารของราชการตามโครงสร้างของหน่วยงาน และ 4) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารและหมวดหมู่เอกสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ประการที่สอง สำหรับรูปแบบและแนวทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อการเสริมสร้างความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ คณะวิจัยได้นำเสนอแนวทาง 2 แนวทางคือ 1) การพัฒนาระบบงานสารบรรณที่เป็นมาตรฐานกลางให้กับหน่วยงานภาครัฐ และ 2) การกำหนดประเภทข้อมูลข่าวสารของราชการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ประการที่สาม สำหรับแนวทางการเสริมสร้างการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ มีทั้งสิ้น 7 แนวทาง ได้แก่ 1) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการ 2) การมอบหมายให้มีหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบการส่งเสริมการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างบูรณาการ 3) การส่งเสริมให้ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการได้ดียิ่งขึ้น 4) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด 5) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทต่างๆ 6) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ 7) แนวทางการพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ประการที่สี่ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงาน คณะวิจัย พบว่ามี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการ 2) การเปลี่ยนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการบ่อยครั้ง จึงเกิดปัญหาการขาดทักษะ และองค์ความรู้ที่

เกี่ยวข้องกับระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ 3) บุคลากรมีภาระงานปริมาณเป็นจำนวนมาก 4) บุคลากรขาดการพัฒนาฝีมือรวมทั้งทักษะด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการ 5) การขาดการส่งเสริมให้เกิดระบบมาตรฐานในการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการและหมวดหมู่เอกสารทางราชการ 6) ปัญหาด้านงบประมาณและเทคโนโลยี 7) ปัญหาด้านการนำข้อมูลข่าวสารไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานและการบริการประชาชน

ทั้งนี้ จากการศึกษา คณะวิจัย พบว่าสามารถ วิเคราะห์การจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐจากหน่วยงานต้นแบบทั้งสิ้นได้ 7 ด้านดังนี้ 1) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานของหน่วยงาน 2) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 3) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในทางเลือกของผู้บริหาร 4) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน 5) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมสิทธิการรับรู้ของประชาชน 6) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสของหน่วยงาน 7) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากผลการศึกษาดังกล่าว คณะวิจัย ขอนำเสนอแนวทางการจัดระบบข้อมูลข่าวสารให้เป็นมาตรฐานของหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญๆ ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ 4 ประการดังต่อไปนี้ 1) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรผลักดันเชิงนโยบายให้เกิดการบริหารจัดการระบบข้อมูลข่าวสารของราชการที่เป็นมาตรฐานกลาง ในด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐ 2) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ เร่งตรวจสอบ ประเมิน และเสนอแนวทางการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานภาครัฐ โดยในระยะสั้นและระยะกลาง ควรออกประกาศให้หน่วยงานภาครัฐตรวจสอบและประเมินศักยภาพด้านการบริหารข้อมูลข่าวสารของราชการของหน่วยงานของตนเอง ทั้งนี้เพื่อในระยะยาวจะสามารถกำหนดทิศทางในอนาคตของการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารที่เน้นระบบอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันได้ทั้งระบบราชการ 3) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรสนับสนุนให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ในการผลักดันให้บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้รับการฝึกอบรม ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารอย่างบูรณาการ ทั้งนี้เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สามารถเป็นหน่วยงานที่สามารถให้คำแนะนำ ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ และ 4) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ควรสนับสนุนให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จัดการศึกษาเพื่อค้นหารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างบูรณาการ โดยให้การศึกษาที่มีความครอบคลุมจำนวนหน่วยงานภาครัฐให้มากที่สุด